

דף ס.

עין משפט א.

יו"ד סימן קכד פעיף כג

כז. חבית שהיה לה נקב בצידה ונשמט הפקק מהנקב והניח העכו"ם את ידו ב במקום הנקב כל היין שמראש החבית עד הנקב אסור בהנאה ג ומן הנקב ולמטה אסור בשתיה ד ומותר בהנאה.

הגה: וימכור הכל ה חוץ מדמי היין האסור בהנאה. ודוקא שהיה שם ישראל י להציל היין ובא העכו"ם להצילו אבל אם לא היה שם ישראל להצילו ובא עכו"ם והצילו מאחר דבמלאכתו הוא עוסק הכל מותר בהנאה ז.

הגה: כל זה לא איירי אלא בהניח ידו על הנקב אבל אם הכניס אצבעו לפנים או שתחב ברזא ארוכה כולו אסור בהנאה ח.

כז. אם הוא בענין שאם העכו"ם לא היה מניח ידו היה יוצא כל היין מהנקב נאסר כל היין שבחבית בהנאה שהכל היה יוצא לולי ידו ונמצא הכל בא מכוחו.

אם לא נגע העכו"ם אלא בקילוח היין שעומד במרזב אסור משום ניצוק

ב. ה"ה בסתם אותם בברזא קצרה, וכ"כ הרמ"א. ש"ך ס"ק ס'.

ג. כיון שסופו לצאת והעכו"ם סותמו ומונעו מלצאת הו"ל כנוגע בכולו, כ"כ הפוסקים. ש"ך ס"ק ס"א.

ד. והרמב"ם מתיר היין שלמטה אף בשתיה והראב"ד והרשב"א הקשו עליו דאיך אפשר שחציו אסור וחציו מותר בשתיה דניצוק חיבור, ועיין בביאורי הגר"א אות נ"ו.

ה. ולהשתמש בחציו ולמטה דמותר בהנאה אי אפשר דהכל מעורב עם חציו שלמעלה שאסור בהנאה. ש"ך ס"ק ס"ב, מהר"ן.

ו. כתב בתשובת הרא"ם דה"ה אם יש ישראל שם והיה רחוק יותר בשעה שנשמט הברזא והעכו"ם היה קרוב יותר ולא רצה להמתין שיבא הישראל לסתום הנקב כדי שלא ישפך ביני ביני הוי כלא היה שם ישראל או הישראל היה עסוק בדבר אחר ג"כ הוי כלא היה שם ישראל להציל וכוונתו רק להצלה ולא נאסר.

ז. כך הגיה בט"ז בס"ק כ"ה בדברי הרמ"א.

ח. כתב הש"ך בס"ק ס"ח ולדידן בהכניס אצבעו מותר בהנאה במקום הפסד ובהכניס ברזא ארוכה מותר גם בשתיה במקום הפסד כמו שכתב ברמ"א בסעיף כ"ד.

חיבור, וכל היין האחר שבתוך הקנקן הוי ניצוק בר ניצוק ^ט ומותר אף בשתיה.

עין משפט ב.ג. יו"ד סימן קכד פעיף יח

יח. כא. נטל העכו"ם כלי של יין והגביהו ויצק היין אע"פ שלא שיכשך נאסר ^י שהרי בא היין מכוחו, הגביה ולא שיכשך ולא נגע מותר.

הגה: כ"ש שאינו אוסר בנגיעת ^כ הכלי לחוד.

יו"ד סימן קכה פעיף ח

ח. ט. עכו"ם שמערה מכלי שבידו לכלי שביד הישראל, היוצא מתוך הכלי ^ל אסור בשתיה, ישראל שמערה מכלי שבידו יין לכלי שביד העכו"ם מותר אפי' בשתיה אבל אם נידנד ^מ העכו"ם את הכלי נאסר היין.

עין משפט ד. יו"ד סימן קכה פעיף י

י. יא. היה העכו"ם מרים כלי פתוח ובו יין וישראל הולך אחריו אם הוא חסר ולא שיכשכו מותר ^נ בשתיה.

הגה: י"א אפי' שיכשכו ^ס בכלי מותר בכה"ג.

ט. טור מהרא"ש בתשובה. ובב"י כתב דמיירי שיש קנה בנקב החבית שאז שייך לחלק בין קילוח שעומד במרזב לשאר היין אבל אם אין קנה בנקב כולו אסור משום ניצוק. ש"ך ס"ק ע'.

י. היינו בשתיה, ועיין בריש סי' קכ"ה.

כ. כתב הד"מ דלכן אני תמה על קצת המחמירים בנגיעה לחוד בכלי בלי שום שיכשוך ונראה דאין לחוש כלל וכ"ש לדידן בסעיף כ"ד. ש"ך ס"ק מ"ג.

ל. מימרא דרב פפא בע"ז דף ס'. אבל מה שבפנים מותר. ש"ך ס"ק ט"ו.

מ. לדעת הרמ"א בסי' קכ"ד סעיף י"ח צריך ג"כ שהגביה הכלי ונדנדו דאל"כ אין שיכשוך בכלי. ש"ך ס"ק ט"ז. והט"ז כתב דאנו מתירין מגע עכו"ם ע"י דבר אחר וא"כ גם בהגביהו מותר.

נ. ב"י לדעת הרמב"ם.

ס. כאן כיון שהכלי הוא רחב דמטעם זה חוששין במלא שמא נגע בו הילכך בחסר מותר כיון שהוא רחב לא נחא ליה בשיכשוך שמא ישפך וע"כ אפי' הגביהו מותר ובסי' קכ"ד סעיף י"ח מיירי בכלי צר ששם לא מתיר אלא א"כ לא הגביהו. ש"ך ס"ק י"ט.

יב. אם היה הכלי מלא הרי זה אסור בהנאה שמא נגע בו העכו"ם ^ע,
ואם הישראל הולך בצדו ^פ ושומר אותו אפי' מלא מותר שא"א
לעכו"ם שיגע ולא יראנו.

יג. אם היה העכו"ם נושא במוט שני כלים של יין אפי' מלאים ^ז
וישראל הולך אחריו ולא בצדו מותר.

ה"ה אם העכו"ם נושא הכלי דרך הטבעת שלו מותר בישראל הולך
אחריו.

הגה: והוא שהישראל מסייעו כשהכניס המוט בטבעת הכלי או שראה
כשהכניסו העכו"ם שלא נגע.

עין משפט ה. יו"ד סימן קכה סעיף ט

יד. העביר העכו"ם נוד יין ממקום למקום והוא אווז פ' הנוד בידו בין
שהיה הנוד מלא או חסר מותר ^ק אע"פ שהיין מתנדנד שאין דרך
ניסוך בכך.

עין משפט ו. יו"ד סימן קכה סעיף א

יא. נטל העכו"ם כלי יין והגביהו ויצא היין אע"פ שלא שיכשך נאסר
בשתיה ^ר שהרי היין בא מכחו וגם מה שנשאר בכלי אסור משום
ניצוק ^ש.

ע. מימרא דרב פפא שם בע"ז דף ס'.
פ. דוקא בצידו ולא אחריו. כ"כ הטור בשם הרמב"ן ובשם הראב"ד והרשב"א ורי"ו.
צ. כיון שהכלי רחוק ממנו אינו יכול ליגע בו. ש"ך ס"ק כ'.
ק. ומיירי בנוד סתום דאל"כ אסור משום שיכשוך וגם הרמ"א מודה כאן כיון שהעביר
הנוד היינו הגבהה. ש"ך ס"ק י"ז. ולא חיישינן שמא נגע כיון שפי הנוד צר. ש"ך ס"ק
י"ח.
ר. מברייטא ע"ז דף ע"ב, וכרב ששת שם.
ש. כרב הונא דאמר ניצוק חיבור שם בדף ע"ב, וכ"כ הרשב"א וסה"ת וסמ"ג וכו"נ דעת
הרי"ף, וראב"ד ורמב"ם בפ"ב. והקשה הש"ך מסי' קכ"ד סעיף י"ד שפסק שם דמה
שנשאר שם מותר, ועוד דהא ניצוק אינו אלא ביין האסור בהנאה כמו בס' קכ"ו סעיף ה'
וכאן כיון שהיוצא אינו נאסר אלא בשתיה מדוע הנשאר בכלי יאסר משום ניצוק ונשאר
בצ"ע. ועיין בבאר היטב מה שכתב לתרץ.

הגה: י"א דלא אסרינן ניצוק בכח העכו"ם ויש להחמיר אם לא בהפסד מרובה ^ת.

א. ב. אם זה שלא בכוונה שלא ידע שהוא יין, היין מותר אפי' בשתיה אף שהגביהו ויצא היין.

הגה: או שלא הגביה ^א הכלי.

עין משפט ז. יו"ד סימן קכה סעיף ב

ב. ג. כח כחו כמו כחו ^ב, אבל אם זה כח כחו, כמו קורת הגת שגלגלה העכו"ם שיש שם ג' כחות, שהם הדפין והגלגל והקורה, בדיעבד מותר ^ג אפי' בשתיה.

דף ס:

עין משפט א.ב. יו"ד סימן קכד סעיף כב

כב. כה. חבית שנסדקה לאורכה וקדם העכו"ם וחיבקה כדי שלא יתפוררו החרסים הרי היין מותר בהנאה ^ד. אבל נסדקה לרוחבה והכביד העכו"ם ידו עליה מותרת גם בשתיה דהוי כלבנה ולא הוי נגיעה ביין. ובחבית של עץ גם בנסדקה לאורכה ויש בה חשוקים מותרת בשתיה ^ה.

ת. והש"ך כתב אפי' שלא בהפסד מרובה מותר.

א. הט"ז והש"ך השיגו דבסי' קכ"ד סעיף י"ד דבהוציא העכו"ם הברזא אסור משום כוחו. מע"ז דף ס'.

ג. אבל לכתחילה אסור אפי' בעשרה כחות ויתר. ש"ך ס"ק ד' מהטור. והתוס' בד"ה הוה שם והרא"ש והרשב"א ועוד אוסרין אפי' בהרבה כחות. ביאורי הגר"א אות ו'.

ד. מגמ' נ"ז וכדעת הרא"ש שם, וכתב הט"ז בס"ק כ"ב אבל בשתיה אסורה דהו"ל מגע עכו"ם ע"י דבר אחר. ואין להקשות א"כ נאמר תמיד בכל מגע מבחוץ יאסר בשתיה מטעם זה, די"ל דכל זמן שהכלי שלם לא שייך נוגע, דכל נוגע ע"י דבר אחר היינו שהנוגע מביא דבר אחר בשעת הנגיעה לייין משא"כ בכלי שלם שהיין כבר היה בתוכו ואין לזה שום נגיעה ביין אבל כאן שהחבית נסדקה והו"ל כאילו נתרקה מן היין ע"כ אסור בשתיה ורק בהנאה מותר דלהצלת יין מכוון, ומיירי שאין ישראל אחר שם להציל ודלא כהלבוש. ה. וכתב הר"ן דמותר להדק ע"י עכו"ם, והביאו הב"י.

עין משפט ג.

יו"ד סימן קכט סעיף יג

יג. טז. עכו"ם שנמצא עומד ליד הגת ריקה מיין אם יש בה עדיין לחות טופח ע"מ להטפח צריכה הגת הדחה וניגוב^י ואם לאו די בהדחה.

עין משפט ד.

יו"ד סימן קכח סעיף ב

ב. עכו"ם שנמצא בבית שבו יין אם יש לו מלוה על אותו יין כגון שעשאו אפותיקי או שמשכן אותו הישראל לעכו"ם היין אסור^ז, ואפי' היה היין חתום בחותם אחד^ח, אבל אם אין לו מלוה על היין עצמו אע"פ שיש לו מלוה על הישראל בעל היין והגיע זמן המלוה מותר, ואפי' שהעכו"ם היה עומד בצד היין סמוך לו ממש, אפי' אין ביין שום חותם^ט מכיון שהעכו"ם יודע שיפסיד הישראל יינו ירא ליגע בו, ואפי' נמצא בידו קצף שרגיל לעלות על היין.

הגה: נמצא בידו הברזא אין אומרים שמעצמו נפל והעכו"ם הגביהו דתלינן רק בדבר הרגיל^י.

עין משפט הו.

יו"ד סימן קכד סעיף יט

יט. כב. מדד העכו"ם הבור שיש בו יין בקנה או שהיה מכה ומטפח על החבית הרוחתת כדי שתננה מרתיחתה או שלקח החבית וזרקה

ו. דחיישין שמא נגע בו דלא מירתת כי הוא סבור כיון שהגת ריק מיין אין מפסידו דבר. ש"ך ס"ק ל"ד.

ז. ממשנה בע"ז דף ס', וכדמפרש שמואל שם וכפירוש רש"י, והיינו שעשאו אפותיקי מפורש או משכנו סתם.

ח. כ"כ הרשב"א דכל היכא דלא מפחד אסור עד שיהיו ב' חותמות, ולפי מש"כ הרמ"א בסי' ק"ל סעיף ב' דבדיעבד מספיק חותם אחד אפי' במפקיד א"כ כ"ש כאן ומה שסתם כאן כדברי המחבר משום שסמך עצמו על סי' ק"ל דשם עיקר מקומו. כ"כ הט"ז בס"ק ב', והש"ך בס"ק ו'.

ט. ואפי' החביות פתוחות, כ"כ הרשב"א. וכתב הב"ח דוקא בבית פתוחה לר"ה וישראלים עוברים שם דאי בלא"ה לא מפחד. ש"ך ס"ק ז'.

י. וכתב הש"ך לדידן בזה"ז מותר אף בשתייה במקום הפסד אף בנגע בו משום דהוי מגע עכו"ם ע"י דבר אחר ושלא ככוונה כדלעיל בסי' קכ"ד סעיף כ"ד ברמ"א, והט"ז חולק עליו.

בחמתו לבור מותר היין בהנאה ^ב ואסור בשתיה.

הגה: שבכל אלו יש הוכחה שלא כיון לנסך רק למלאכתו ודינו כמגע עכו"ם שלא בכוונה ^ל שאינו נאסר רק בשתיה.

הגה: י"א שאפי' מדדו לבור בידו אינו נאסר בהנאה הואיל ובמלאכתו הוא עוסק ^מ. ויש להקל במקום הפסד ^נ.

הגה: עכו"ם שדרך יין אם שמרוהו וראו שלא נגע בידו אין היין נאסר בהנאה רק בשתיה ^ס שהרי ג"כ במלאכתו הוא עוסק.

הגה: הכניס ידו לתוך חבית ואינו יודע שיש שם יין אינו אוסר בהנאה, ואפי' נודע לו שהוא יין אם הוציא מיד ידו משנודע לו מותר בהנאה כיון שבשעה שהכניסה לא ידע שהוא יין ^ע.

הגה: אין לדמות דבר לדבר בדברים אלו דאין לך בו אלא מה שאמרו חז"ל. יו"ד סימן קכה פעיף ה

ה. ו. זרק העכו"ם אבן או חפץ לתוך היין מותר אפי' בשתיה ^פ אבל אם החפץ מתגלגל והוא דוחה אותו עד שנופל לתוך היין אסור אפי' בהנאה, אבל אם עשה העכו"ם כך בחמתו ^צ מותר אפי' בשתיה.

כ. הט"ז בס"ק ט"ז תמה על לשון זה דבכה"ג מותר אפי' בשתיה וכך משמע מהמשנה בהדיא וע"כ כתב שטוב שהלבוש לא העתיק הלכה זו כפי שהעתיקה השו"ע והעיקר שמותר.

ל. היינו שלא בכוונה לנסך אבל אם לא היתה כוונה ליגע בקנה מותר גם בשתיה דהו"ל מגע עכו"ם ע"י דבר אחר דמותר בשתיה. ש"ך ס"ק מ"ז.

מ. הרא"ש והר"ן והרשב"א והטור והראב"ד ורי"ו.

נ. היינו אפי' הפסד מועט אבל בהפסד מרובה מותר גם בשתיה. ש"ך ס"ק נ'.

ס. ודוקא שנמשך היין מכוחו אבל לא נמשך מותר גם בשתיה. ש"ך ס"ק נ"ב. ולא הוצרך לטעם זה אלא לאוסרים ניסוך ברגל בהנאה. ש"ך ס"ק נ"ג.

ע. טור בשם ראב"ד והרא"ש ורי"ו.

פ. מימרא דרב אשי בגמ' דף ס'.

צ. בפרישה הקשה שהרי מר"ן בסי' קכ"ד סעיף י"ט אסר אותו בשתיה, וכתב הט"ז בס"ק ח' דמש"כ כאן המחבר הוא עיקר והפסק שם הוא נגד המשנה ע"ש.

עין משפט ז.

יו"ד סימן קכח סעיף ב
עין לעיל עין משפט ד

עין משפט ז.

יו"ד סימן קכח סעיף ב

כ. כג. עכו"ם שנפל לבור של יין והעלוהו מת, היין מותר בהנאה ואסור בשתיה ^ק אבל עלה חי אסור בהנאה.

הגה: ה"ה נתקל ותגלגל בתוך היין ונתגלגל גם לחוץ שגם יציאתו היתה לאנסו מותר בהנאה ^ר.

עין משפט ט.ג.

יו"ד סימן קכח סעיף יא

יא. יא. הנגיעה האוסרת היא שיגע בידו או ברגלו ^ש או בדבר אחר שבידו בכוונה וישכשך.

הגה: וי"א דאם נגע ברגלו אינו אוסר בהנאה, דאין דרך ניסוך בכך.

יא. יב. אפי' נגע בפיו כגון ששתה ^ת ממנו או שמצץ בצינור ^א מהחבית והעלהו לפיו הרי כל היין אסור בהנאה.

יא. יג. כלי שיש לו "חוטמין" זה משפכים או ברזים, כמו שיש לכלי

^ק. שם במשנה וכדמפרש רב פפא, ומשמע דוקא מת קודם ההעלאה אבל חי בשעת ההעלאה ואח"כ מת תיכף חיישינן שמא באותה שעה נתן שבח ליראה שלו. ט"ז ס"ק י"ט.

^ר. כך הגיה הט"ז. ואם לאחר שעבר האונס נמצא שעדיין נוגע בו אסור בהנאה אפי' אונס דעלמא דלאו קרוב למיתה, כ"כ הרשב"א. ש"ך ס"ק נ"ו.

^ש. ממשנה דף ס', וכ"כ הרי"ף והרא"ש, אמנם הרשב"א והר"ן ורי"ו ומרדכי העלו דניסוך רגל לא שמיה ניסוך לאסור בהנאה, וכן נראה מדברי הרמב"ן והרמב"ם בפ"א ממ"א. אבל נגע ביין ולא שיכשך כלל מותר בהנאה ואסור בשתיה. וכ"כ בבא"ח פרשת בלק שנה שניה סעיף י.

^ת. בין ששתה מהחבית עצמה בין ששתה מהכוס והחזיר ישראל המותר לחבית, אבל בנגיעה לחוד בלא שיכשך אינו אוסר בהנאה, ואין חילוק בין שיכשך מועט או הרבה. ש"ך ס"ק כ"א.

^א. ומיירי כגון שלא נגע ביין בצינור כגון שנתנו הישראל מתחילה ביין וכשרוצה להעלות היין מצדד בחבית עד שמגיע היין בצינורית דאל"כ אפי' לא העלה היין אסור בהנאה משום נוגע ביין ע"י דבר אחר וכאן זה הצינורית. כ"כ הש"ך בס"ק כ"ב מהתוס' בדף נ"ח, וסיים מיהו לדין מותר מגע עכו"ם ע"י דבר אחר בשתיה במקום הפסד, כמו בסעיף כ"ד.

שנוטלים ממנו ידיים, ויש בו יין יכול למצוץ הישראל ממנו מחוטם אחד והעכו"ם מחוטם שני כאחד ובלבד שיפסיק הישראל^ב קודם שיפסוק העכו"ם למצוץ.

הגה: נגע העכו"ם ברחיכה שעל היין הוי כנגע ביין בעצמו^ג.

יו"ד סימן קכה סעיף ה

עיין לעיל עין משפט ו

ב. מימרא דרב זוטרא שם בדף נ"ט ע"ב. ובב"י כתב דממדת חסידות יש לזהר שמא יקדים ויפסיק העכו"ם ראשונה ועשה אותו יין נסך בהפסקת מציצתו דמה שלא הגיע לפיו הרי מ"מ העלהו והחזירו לחבית. ש"ך ס"ק כ"ד.

ג. משמע דאף בהנאה אסור מיהו הש"ך כתב דבמקום הפסד אפי' נגע ביין עצמו מותר בהנאה. ש"ך ס"ק כ"ה.